

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 17 kwietnia 2013 roku skierowanym przeciwko pozwanej J. K., powód (...) Finanse SA we W. reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o:

- uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny zawartej w dniu 22 czerwca 2010 roku pomiędzy pozwaną J. K. a S. K. w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza Rep. A nr 4345/2010, na podstawie której S. K. darował swojej córce J. K. udział wynoszący 1/2 w lokalu mieszkalnym położonym w B. przy Osiedlu (...) w zakresie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym z dnia 10.07.2012 roku Sygn. akt VI Nc-e 1055459/12 w wysokości 83.875,56 zł. wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu

Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jest wierzycielem S. K. na podstawie umowy cesji z dnia 28.09.2009 r. umowy kredytowej zawartej przez dłużnika 1 lutego 2008 r. z (...) Bank S.A.

Powód uzyskał tytuł wykonawczy wydany przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w sprawie Sygn. akt VI Nc-e 1055459/12 zasądzający od dłużnika kwotę 83.875,56 zł. wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. W stosunku do dłużnika zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne przez Komornika przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie, które nie przyniosło oczekiwanych rezultatów.

Jedynym składnikiem majątku, do którego wierzyciel może skierować egzekucję jest 1/2 udziału w lokalu mieszkalnym położonym w B. przy ul. (...). W dniu 22 czerwca 2010 roku dłużnik darował udział w powyższym lokalu na rzecz swojej córki J. K., pozbawiając się tym samym wartościowego składnika majątkowego.

Według powoda, dłużnik wyzbywając się majątku w postaci udziału w lokalu mieszkalnym miał świadomość, że uniemożliwia w ten sposób ewentualne zaspokojenie się wierzycieli z jego majątku. Przeniesienie udziału nastąpiło 22 czerwca 2010 roku, gdy dłużnik posiadał już liczne zobowiązania wobec banków, w tym wobec banku (...) S.A., z którym została zawarta umowa kredytowa w dniu 1 lutego 2008 roku. Zawierając umowę darowizny dłużnik zdawał sobie sprawę że posiada zobowiązania, które w przyszłości mogą być egzekwowane z należącego do dłużnika udziału w nieruchomości. Dłużnik zatem świadomie wyzbył się majątku. Pozwana natomiast bez zastrzeżeń przyjęła darowiznę, nie wnikając w intencje dłużnika.

Powód powołał się również na przepis art.528 k.c., który wyłącza obowiązek wierzyciela wykazania złej wiary osoby trzeciej, jeżeli osoba ta uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, co miało miejsce w przypadku zawarcia umowy pomiędzy dłużnikiem a pozwaną.

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 4 lipca 2013 roku pozwana reprezentowana przez pełnomocnika wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, że darowizny lokalu na jej rzecz dokonali oboje rodzice, nie zaś sam ojciec co mogłoby ewentualnie wzbudzić czujność pozwanej. Poza tym w dacie darowizny pozwana nie mogła mieć wiedzy na temat ewentualnych problemów finansowych ojca. W dacie darowizny pozwana studiowała i z rodziną spotykała się sporadycznie. W dacie darowizny przeciwko ojcu nie toczyło się żadne postępowanie o zapłatę. Pozwana wskazała również, że według cen rynkowych wartość darowanego jej udziału wynosiłaby 56.810,00 zł., poza tym lokal obciążony jest hipoteką do kwoty 22.500 zł. i ma ustanowioną służebność osobistą polegającą na prawie dożywotniego zamieszkiwania na rzecz rodziców.

W ocenie pozwanej nie istnieje realna szansa na zaspokojenie się wierzyciela z przedmiotu umowy.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 1 lutego 2008 roku pomiędzy S. K. a (...)we W. została zawarta umowa pożyczki na kwotę 81.108,51 zł. Pożyczkobiorca S. K. zobowiązał się spłacić pożyczkę w 60 ratach, zgodnie z ustalonym harmonogramem.

(dowód: umowa pożyczki – k.7- 8v)

Na podstawie umowy cesji zawartej w dniu 28 września 2009 roku, powód nabył wierzytelność przysługującą pożyczkodawcy wobec S. K.. Z uwagi na niespłacenie kwoty pożyczki powód wystąpił do Sądu Rejonowego w Lublinie o wydanie nakazu zapłaty przeciwko S. K..

W dniu 10 lipca 2012 roku Sąd Rejonowy w Lublinie wydał w postępowaniu elektronicznym nakaz zapłaty, na podstawie którego S. K. ma zapłacić powodowi (...) S.A. we W. kwotę 83.875,56 zł. wraz z odsetkami i kosztami procesu. Postanowieniem wydanym dnia 14 września 2012 roku Sąd nadał powyższemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności na rzecz (...) S.A. we W..

(dowód: akta sprawy Nc-e (...) – pozew – k.64,65, nakaz zapłaty – k.67, postanowienie z dnia 14.09.2012 r. – k.71)

(...) S.A. we W., w październiku 2012 roku, wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko S. K. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci elektronicznego nakazu zapłaty opatrzonego klauzulą wykonalności.

W piśmie z dnia 16 stycznia 2013 roku Komornik doręczył wierzycielowi plan podziału kwoty 307,46 zł. uzyskanej z egzekucji od dłużnika S. K. i jednocześnie zawiadomił, że dłużnik nigdzie nie pracuje, utrzymuje się z emerytury, która stanowi jego jedyne źródło dochodu, nie posiada środka transportu ani wierzytelności. Do świadczenia emerytalnego dłużnika skierowana jest egzekucja w 8 sprawach (zadłużenie przekracza 200.000 zł.), oraz w 2 sprawach o alimenty na rzecz żony i córki, z którymi mieszka(łączna kwota 1.800 zł.).

Komornik poinformował wierzyciela, iż brak jest szans na skuteczną egzekucję oraz że przeciwko dłużnikowi prowadził więcej spraw egzekucyjnych na łączną kwotę ponad 400.000 zł. i część spraw zostało umorzonych z powodu bezskuteczności.

Dodatkowo Komornik poinformował wierzyciela, że dłużnik do 2009 roku był współwłaścicielem lokalu mieszkalnego, który podarował swojej córce J. K..

(dowód; plan podziału – k.11,11v,12 akta komornicze KM 2969/12 – wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego – k.1,2,3, doręczenie planu podziału oraz informacja – k.30, 31v,)

W dniu 22 czerwca 2010 roku małżonkowie S. K. i U. K. darowali notarialnie swojej córce J. K. lokal mieszkalny położony w B. na Osiedlu (...) oznaczony numerem 1 w bloku o numerze 140, a J. K. darowiznę przyjęła. Jednocześnie obdarowana ustanowiła na nabytej nieruchomości lokalowej na rzecz małżonków S. i U. K. służebność osobistą polegającą na prawie dożywotniego zamieszkiwania w przedmiotowym mieszkaniu.

(dowód: akt notarialny Rep. A 4345/2010 – k.13 – 16)

W mieszkaniu darowanym pozwanej mieszkają jej rodzice, natomiast pozwana mieszka i pracuje w Ł..

(dowód: zeznania pozwanej J. K. – nagranie min. 03.15 – 08.40, płyta – k.44, protokół skrócony – k.42)

W piśmie z dnia 16 czerwca 2010 roku, złożonym w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie w dniu 23 czerwca 2010 roku, J. K. wystąpiła przeciwko S. K. o zasądzenie alimentów w kwocie 1.800 zł. W uzasadnieniu pozwu J. K. wskazała,

między innymi, że S. K. ma kilkanaście spraw egzekucyjnych, zaciągnął liczne zobowiązania, których nie jest w stanie spłacić. W toku sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Bełchatowie J. K. złożyła dokumenty wskazujące na prowadzone przeciwko S. K. postępowania egzekucyjne, potrącenia dokonywane z emerytury, zajęcie rachunku bankowego i zakaz wypłat z tego rachunku.

W dniu 10 września 2010 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie wyrokiem zaocznym zasądził od S. K. na rzecz J. K. alimenty w kwocie 1.000 zł. miesięcznie.

(dowód: akta sprawy III RC 246/10 – dokumenty komornicze, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji – k.10,11, wezwanie do dokonywania potrąceń – k.12, zajęcie wierzytelności – k. 13, żądanie udzielenia wyjaśnień – k.14, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego – k.15,k.16, nakaz zapłaty – k.17, wyrok zaoczny – k.19)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dowodów. Dokonując ustaleń faktycznych Sąd odmówił wiary twierdzeniom pozwanej co do okoliczności, iż w dacie darowizny nie miała wiedzy o zadłużeniu swojego ojca S. K.. Z akt sprawy III RC 246/10 wynika, że już przed zawarciem umowy darowizny pozwana miała świadomość co do zadłużenia S. K., nawet jeżeli dokładnie nie знаła kwoty zadłużenia. W pozwie o alimenty opatrzonym datą 16 czerwca 2010 roku pozwana wskazuje, że ojciec nie łoży dobrowolnie na jej utrzymanie, ponieważ prowadzonych jest przeciwko niemu kilkanaście postępowań egzekucyjnych, zaciągnął liczne pożyczki, których nie jest w stanie spłacić, poza tym pozwana składa dokumenty komornicze, z których ewidentnie wynika, że S. K. posiada liczne zobowiązania i że prowadzone są przeciwko niemu postępowania egzekucyjne. W świetle powyższego odmienne twierdzenia w niniejszej sprawie są jedynie składane na użytek postępowania i nie zasługują na wiarę.

Sąd zważył co następuje

Powództwo zasługuje na uwzględnienie. Przesłankami skargi pauliańskiej zgodnie z art. 527 k.c. są:

- 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzycieli,
- 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli,
- 3) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Wskazane powyżej przesłanki spełnione być muszą łącznie, by móc skorzystać z roszczenia przewidzianego w tym przepisie uznania czynności za bezskuteczną (art. 527 § 1 k.c.).

Z kolei zgodnie z § 2 powołanego przepisu z pokrzywdzeniem wierzycieli mamy do czynienia wówczas, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Identyczne zapatrywanie wyrażono w orzecznictwie, przyjmując, że artykuł 527 § 2 k.c. pokrzywdzenie wierzyciela wiąże z niewypłacalnością dłużnika lub z powiększeniem stopnia jego niewypłacalności (por. wyrok SN z dnia 9 kwietnia 2002 r., III CKN 570/2000, niepubl.). Innymi słowy pokrzywdzenie wierzycieli jest następstwem niewypłacalności dłużnika, stąd dla wykazania pokrzywdzenia wierzycieli wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika (zob. P. Machnikowski (w.) Kodeks..., s. 947).

Niewypłacalność może być skutkiem czynności dłużnika o charakterze nieodpłatnym, ale również odpłatnym.

Przepis art. 527 § 3 k.c. stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Przepis art. 528 k.c. stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną,

choćby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Zgodnie z utrwalonym zarówno w judykaturze, jak i piśmiennictwie poglądem przez pokrzywdzenie wierzyciela rozumie się rzeczywistą a nie tylko potencjalną niewypłacalność dłużnika na skutek dokonania przez niego czynności prawnej bądź jego niewypłacalność w wyższym stopniu niż przed dokonaniem danej czynności (zob. m. in. M. Sychowicz, [w:] G. Bieniek, H. Ciepła, St. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski i Cz. Żuławska, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, Warszawa 1996,1.1, s. 508, teza 4 i 5).

Należy jednak podkreślić, iż pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić związek przyczynowy, tzn. czynność podjęta przez dłużnika musi być jedną z przyczyn zaistniałej niewypłacalności. Ponadto niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili dokonywania skarżonej czynności, jak też w momencie wyrokowania przez sąd - w rozumieniu art. 527 k.c.

Przesłanką skuteczności zaskarżenia czynności dłużnika jest to, aby spowodowała ona pokrzywdzenie wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że jego wierzytelność nie może być realizowana i jej zrealizowanie w przyszłości jest również wątpliwe.

Przez niewypłacalność na tle art. 527 § 2 k.c. rozumie się aktualny brak możliwości wywiązania się dłużnika z zobowiązań finansowych. S. majątku dłużnika należy rozpatrywać przy uwzględnieniu zasad egzekucji świadczeń pieniężnych ; niewypłacalność zachodzi wówczas, gdy egzekucja prowadzona według przepisów KPC nie mogłaby przynieść zaspokojenia wierzytelności, gdyż brak wystarczających do tego składników majątkowych. S. niewypłacalności nie uchyla istnienie w majątku dłużnika składników niepodlegających zajęciu oraz obciążonych prawami dającymi innym osobom pierwszeństwo zaspokojenia (zastaw, hipoteka) w takim stopniu, że pozostała wartość danego przedmiotu nie wystarczy na zaspokojenie skarżącego wierzyciela.(por. komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. E. Gniewek do art. 527).

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd podzielił stanowisko powoda, że wskutek umowy darowizny dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności i w związku z tym nastąpiło pokrzywdzenie wierzyciela.

Należy zauważyć, że wierzytelność przysługująca powodowi wynosi ponad 80.000 zł., bez odsetek i kosztów postępowania, poza tym dłużnik S. K. posiada również inne zobowiązania w stosunku do innych wierzycieli przekraczające kwotę 200.000 zł.

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko S. K. jest nieskuteczne, co wynika z dokumentów komorniczych, a w szczególności z planu podziału kwoty uzyskanej z egzekucji wynoszącej około 300 zł. Z informacji uzyskanych przez Komornika w toku postępowania egzekucyjnego wynika, że dłużnik nie posiada żadnego majątku ani wierzytelności, a jedyny składnik majątkowy, który posiadał został przez niego zbyty w drodze darowizny na rzecz córki.

Powyższe dowodzi, zdaniem Sądu, że dłużnik S. K. dokonując darowizny działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwana przedstawia wyliczenia odnośnie wartości nabytego przez nią w drodze darowizny lokalu, jednak wskazana wartość nie została poparta żadnymi dokumentami, poza tym przyjmując nawet wartość lokalu wskazaną przez pozwaną wierzyciel miałby możliwość przynajmniej częściowego zaspokojenia swojej wierzytelności w przypadku skierowania egzekucji do posiadanego przez dłużnika lokalu.

Pozwana nie wskazała jednocześnie innego majątku dłużnika, z którego wierzyciel mógłby skutecznie prowadzić egzekucję. Niezależnie od ustaleń Sądu, iż pozwana miała wiedzę o zadłużeniu swojego ojca, należy wskazać na treść art. 528 k.c., który wyłącza przesłankę złej wiary w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Jednocześnie Sąd uznał, iż bez znaczenia jest podnoszona przez pozwaną okoliczność, że w dacie darowizny przeciwko dłużnikowi nie toczyło się żadne postępowanie o zapłatę, a tytuł wykonawczy pojawił się dopiero za dwa lata.

Z uwagi na niespłacenie umowy pożyczki zawartej z E. S. K. posiadał zadłużenie wobec tego wierzyciela, a następnie po zawarciu umowy cesji, wobec powoda Spółki (...) S.A. Wierzytelność powoda została stwierdzona nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu elektronicznym, opatrzonym klauzulą wykonalności w październiku 2012 roku. Data nadania klauzuli wykonalności świadczy jedynie o tym, że wierzyciel mógł wówczas wystąpić na drogę postępowania egzekucyjnego, natomiast sama wierzytelność istniała już wcześniej, a mianowicie w 2008 roku, kiedy to dłużnik nie wywiązywał się z zawartej umowy pożyczki. Brak wiedzy pozwanej o faktycznej dacie powstania zobowiązania nie ma zatem znaczenia.

W świetle przytoczonych okoliczności Sąd uznał, że wskutek zawarcia umowy darowizny udziału w lokalu mieszkalnym, dłużnik S. K. stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, a tym samym działał z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Przepis art.527 § 3 k.c. wprowadza domniemanie prawne, gdy wskutek czynności krzywdzącej wierzyciela korzyść otrzymała osoba będąca w bliskim stosunku z dłużnikiem.

Bezspornym jest, że w niniejszej sprawie w wyniku zawarcia umowy darowizny korzyść majątkową uzyskała właśnie taka osoba, ponieważ pozwana, na której rzecz dłużnik dokonał darowizny jest jego córką.

W przedmiotowej sprawie nie ma nawet potrzeby stosowania domniemania z art. 527 § 3 i 4 k.c., ponieważ wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela korzyść majątkową uzyskała osoba trzecia bezpłatnie i wówczas ma zastosowanie przepis art.528 k.c., który pozwala na uznanie czynności za bezskuteczną, gdy osoba trzecia nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

W świetle przytoczonego przepisu powoływanie się przez pozwaną na działanie w dobrej wierze jest bezprzedmiotowe, gdyż przepis art. 528 k.c. wyłącza przesłankę złej wiary po stronie osoby trzeciej.

Mając na uwadze przytoczone powyżej okoliczności Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej z art.527 § 1 i 2 k.c. jak również z art. 528 k.c. i dlatego też powództwo zostało uwzględnione.

Konsekwencją uwzględnienia powództwa było obciążenie pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. Na zasądzoną kwotę złożyły się: opłata sądowa od pozwu wynosząca 4.194 zł. i koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową w kwocie 3.617 zł.